

INTERSUCHO

Týdenní aktuality

nejen o suchu, požárech,
horku a změně klimatu

Půdní vlhkost v Česku klesá pod obvyklé hodnoty. Škůdci ovocných dřevin začínají být aktivní. Stromy raší a byliny kvetou dříve než v období 1951–2025. Klimatická změna a válka zvyšují tlak na vodní zdroje v Íránu.

Obsah

Klimatická změna a válka zvyšují tlak na vodní zdroje Íránu	3
Skotsko připravuje strategii po rekordní sezóně lesních požárů	5
Půdní vlhkost v Česku klesá pod obvyklé hodnoty	6
Škůdci ovocných dřevin začínají být aktivní.....	9
Stromy raší a byliny kvetou dříve než v období 1951–2025.....	10

Klimatická změna a válka zvyšují tlak na vodní zdroje Íránu

Írán čelí jedné z nejvážnějších vodních krizí na světě. Země se dlouhodobě potýká se suchem, které je podle vědců zesilováno antropogenní klimatickou změnou. Rostoucí teploty zvyšují výpar, což dále snižuje dostupnost vody. Projekce naznačují, že do poloviny století se může průměrná teplota v Íránu zvýšit přibližně o 2,6 °C a do konce století až o 5 °C. Írán zároveň patří mezi 20 států s nejvyšším vodním stresem.

Problém zhoršuje i způsob hospodaření s vodou – přibližně 60 % vody pochází z podzemních zdrojů, které jsou dlouhodobě nadměrně čerpány, zatímco zemědělství spotřebuje asi 90 % dostupné vody.

Klimatické faktory se tak kombinují s dlouhodobým přetěžováním vodních zdrojů. Satelitní měření ukazují, že mezi lety 2003–2019 přišel Írán přibližně o 211 ± 34 km³ vody ve svých zásobách, zejména kvůli nadměrnému čerpání podzemních vod. Nedostatek vody už dnes dopadá i na velká města. V některých oblastech, včetně hlavního města Teheránu, se diskutuje o scénáři tzv. „*Day Zero*“, kdy by vodovodní systémy přestaly být schopny dodávat vodu obyvatelům.

Současný konflikt představuje další riziko. Experti varují, že útoky na infrastrukturu – například odsolovací zařízení v oblasti Perského zálivu – mohou ohrozit zásobování vodou pro miliony lidí a dále destabilizovat region.

zdroj: www.carbonbrief.org/qa-how-climate-change-and-war-threaten-irans-water-supplies/

Iran's Lake Urmia, formerly the largest lake in the Middle East, has almost completely dried up since the early 2000s

Satellite images from NASA's MODIS spectrometer

April 14, 2001

March 29, 2023

Source: NASA

CarbonBrief
CLEAR ON CLIMATE

Obrázek 1. Satelitní snímky (z družice NASA MODIS) jezera Urmia v Íránu ve dvou obdobích.

*Levá část (2001): Jezero je rozsáhlé, souvislé.
Má výraznou modrozelenou barvu, což ukazuje na velký objem vody.*

*Pravá část (2023): Jezero je téměř vyschlé.
Voda zůstává jen v malých, roztříštěných plochách.*

zdroj: www.carbonbrief.org/qa-how-climate-change-and-war-threaten-irans-water-supplies/

Skotsko připravuje strategii po rekordní sezóně lesních požárů

Skotské úřady připravily [nový Strategic Action Plan](#), který má zabránit opakování mimořádně aktivní sezóny lesních požárů v roce 2025. Podle [Scottish Wildfire Forum](#) bylo v zemi zaznamenáno 241 požárů, což je nejvíce v historii.

Rok 2025 přinesl také největší jednotlivý požár v historii Spojeného království. Požár *Dava Fire* zasáhl téměř 10 000 hektarů krajiny.

Na vzniklou situaci reagovala [Scottish Fire and Rescue Service](#) společně s vládou novým plánem, který má posílit připravenost na požáry v sezóně 2026 a v dalších letech. Mezi hlavní opatření patří investice do nových specializovaných jednotek, techniky a vybavení, posílení letecké podpory při vysokém riziku požárů, zavedení nových preventivních předpisů v národních parcích a na soukromých pozemcích a rozšíření meziagenturního výcviku.

Součástí plánu je také větší důraz na prevenci a informování veřejnosti o rizicích požárů. Podle hasičů je klíčová koordinace mezi vládou, správci krajiny, místními komunitami i veřejností.

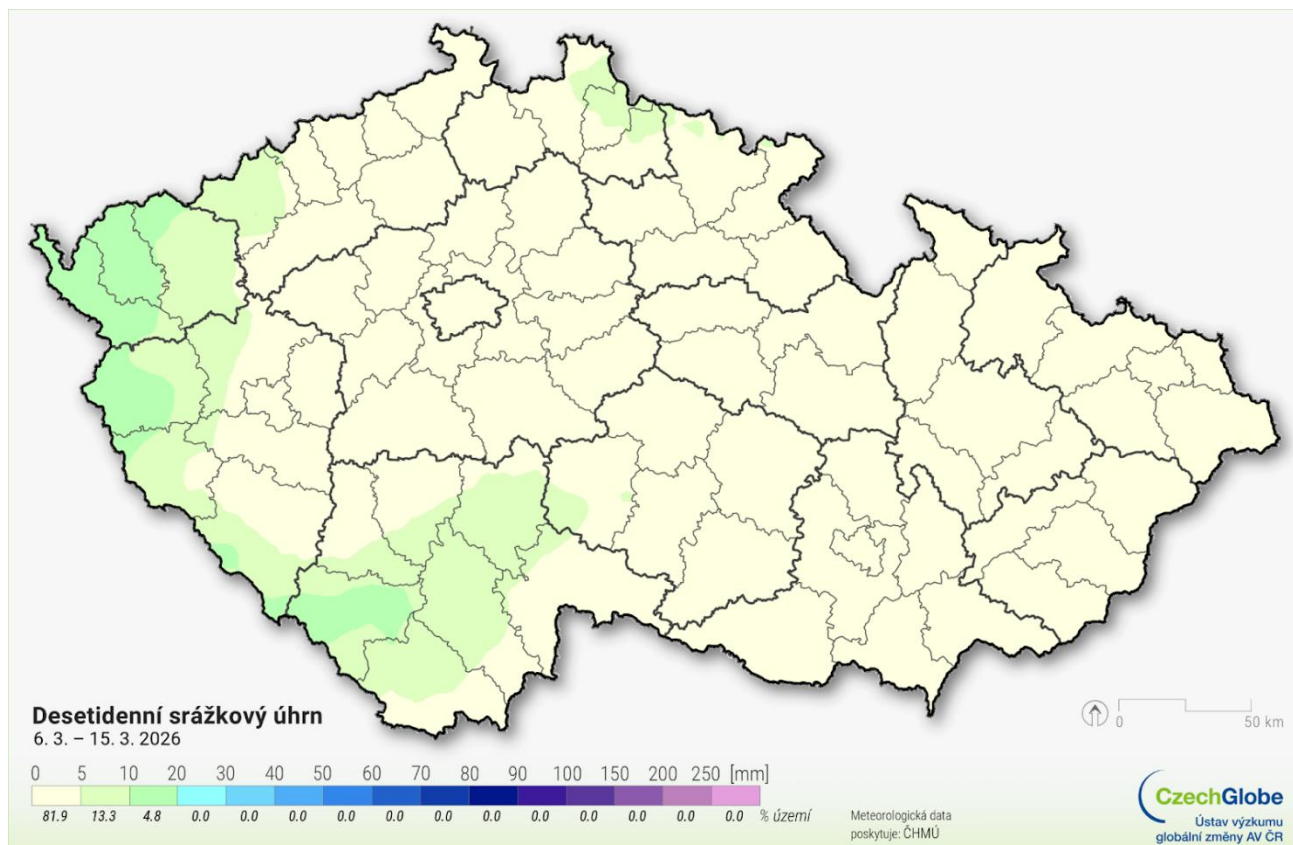
*zdroje: <https://www.gov.scot/publications/strategic-action-plan-wildfires/pages/2/>
<https://forest-fire.emergency.copernicus.eu/>*

Pro více informací o požárním počasí sledujte náš **web**

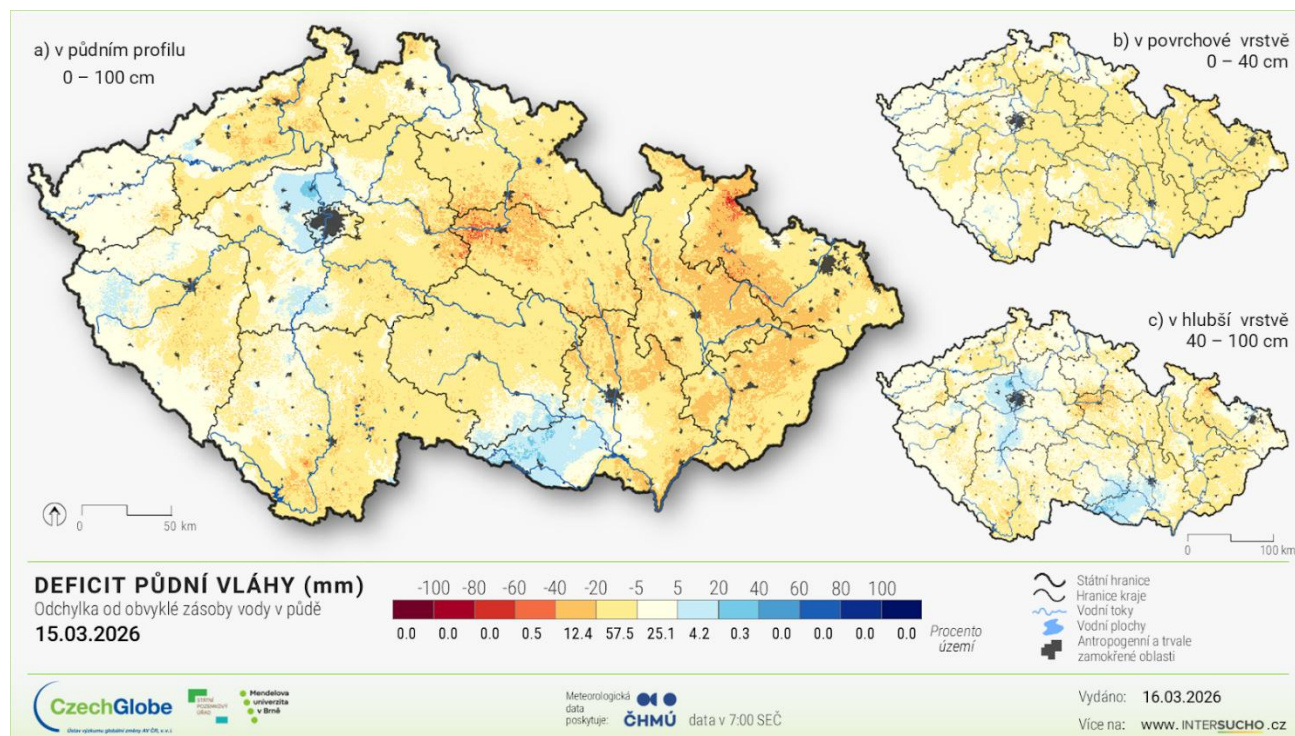
Půdní vlhkost v Česku klesá pod obvyklé hodnoty

Uplynulé období 10 dnů bylo opět srážkově chudší. Na 82 % území republiky byly zaznamenány úhrny pouze do 5 mm, místy nepršelo vůbec. Více srážek se vyskytlo jen na západě republiky a v jižních Čechách (obr. 2).

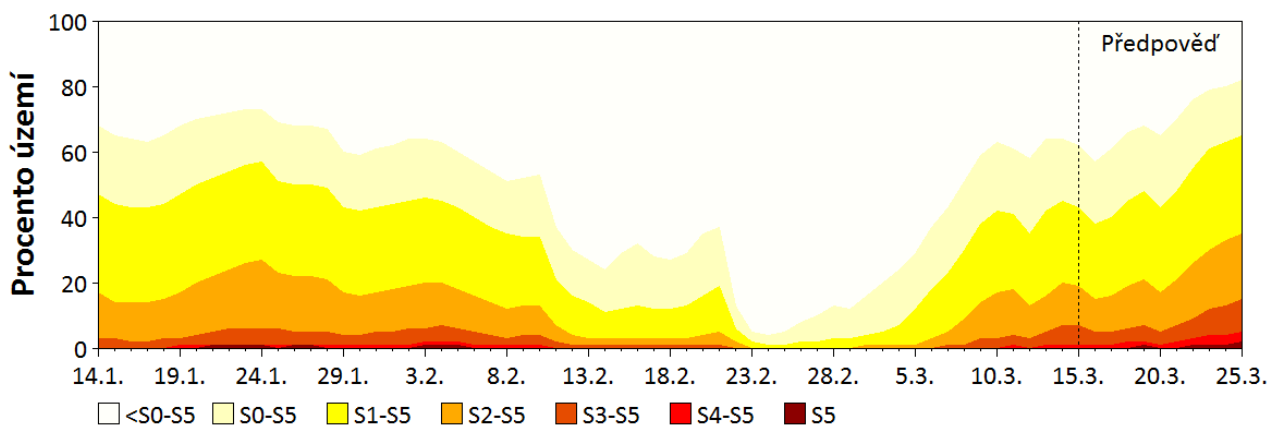
Obrázek 2. Desetidenní srážkový úhrn 6.–15. 3. 2026.

Situace se projevila dalším poklesem půdní vlhkosti. Ta je sice opticky stále relativně vyšší, avšak v tomto období bývá půda obvykle podstatně více nasycena, než je tomu nyní. Lze konstatovat, že pouze na 5 % území republiky je půdní vlhkost vyšší než dlouhodobý průměr. Naopak na 58 % území je nižší o 5 až 20 mm a dokonce na 12 % území o 20 až 40 mm nižší (obr. 3).

Obrázek 3: Odchylka od obvyklé zásoby vody v půdě ve třech hloubkách k 15. 3. 2026.

V dalších 10 dnech se bude situace dále zhoršovat. Významnější srážky se neočekávají. Ty se vyskytly především v pondělí a úterý, poté se budou objevovat jen občasné slabé přeháňky. Celkově spadne pouze několik milimetrů za týden, místy nemusí pršet vůbec. Za 10 dní se očekává, že deficit půdní vláhky bude patrný až na 80 % území republiky a na přibližně 30 % území již bude možné hovořit o mírném až výraznějším suchu (obr. 4).

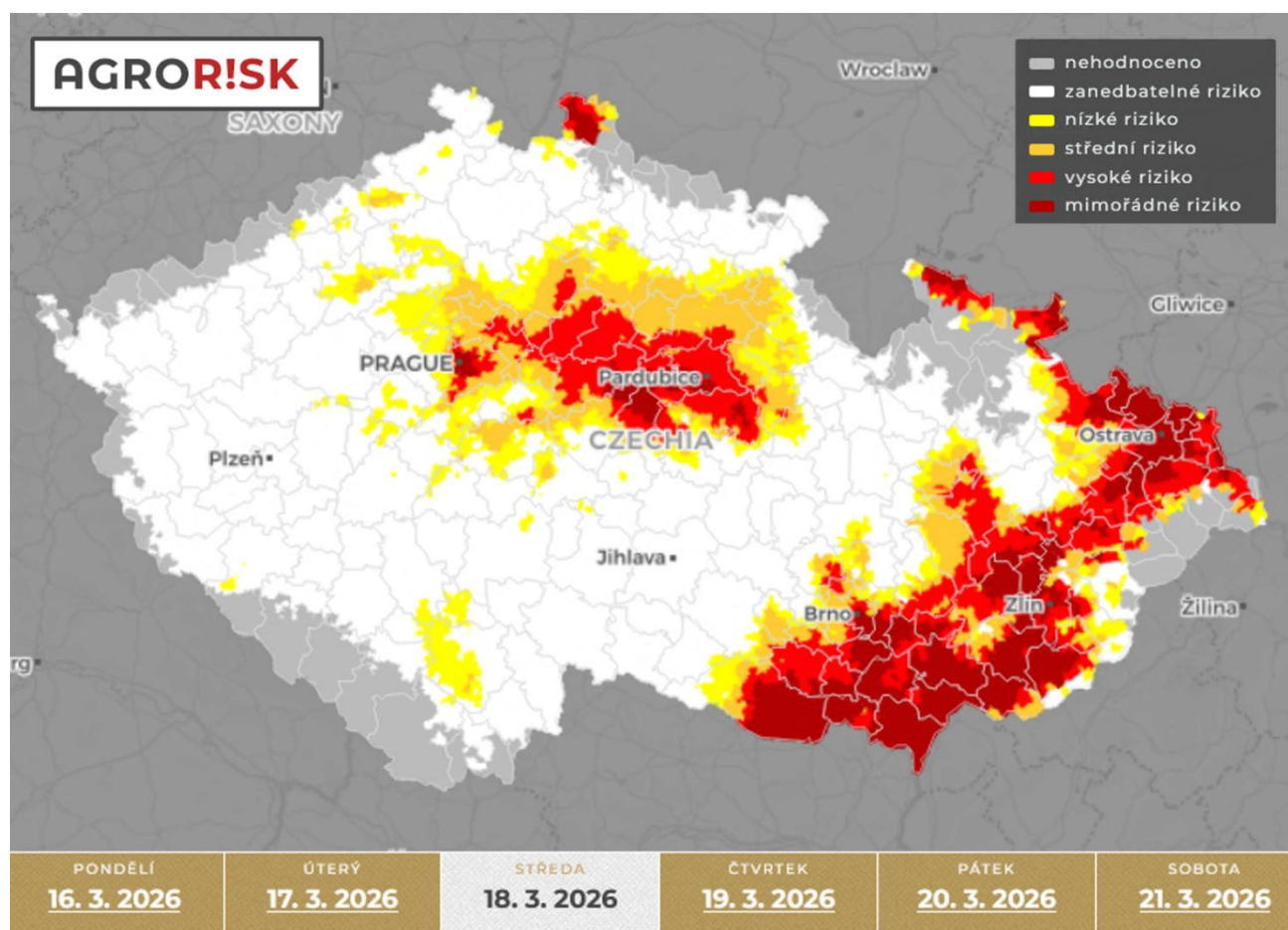

Obrázek 4. Vývoj sucha za poslední dva měsíce s výhledem na dalších 9 dní v profilu 0–100 cm (podle modelu ECMWF).

Pro více denních informací sledujte náš **web**
INTERSUCHO

Škůdci ovocných dřevin začínají být aktivní

Kromě škůdců, kteří nadále udržují svou aktivitu v porostech řepky ozimé (krytonosec čtyřzubý, blýskáček řepkový), zahajují v teplém počasí svou aktivitu také škůdci ovocných dřevin. V tomto období je proto vhodné provést kontrolu přítomnosti přezimujících stádií a případně přijmout ochranná opatření. Například u dospělců květopasa jabloňového již byla v průběhu minulého týdne zaznamenána jejich přítomnost v teplých oblastech (ÚKZÚZ). Teploty nad 6 °C spustily migraci brouků, kteří přezimovali pod kůrou stromů. Tito brouci provádějí úživný žír, při kterém do pupenů vyžírají kanálky a zastavují tak jejich vývoj. Po spáření a naklazení vajíček se následně vyvíjejí larvy, které způsobují hlavní škody tím, že vyžírají květy zevnitř. Server Agrorisk.cz varuje, že v příštích dnech bude panovat vysoké až mimořádné riziko aktivity dospělců květopasa jabloňového v oblasti jižní Moravy, v níže položených oblastech severní Moravy a v Polabí (obr. 4).

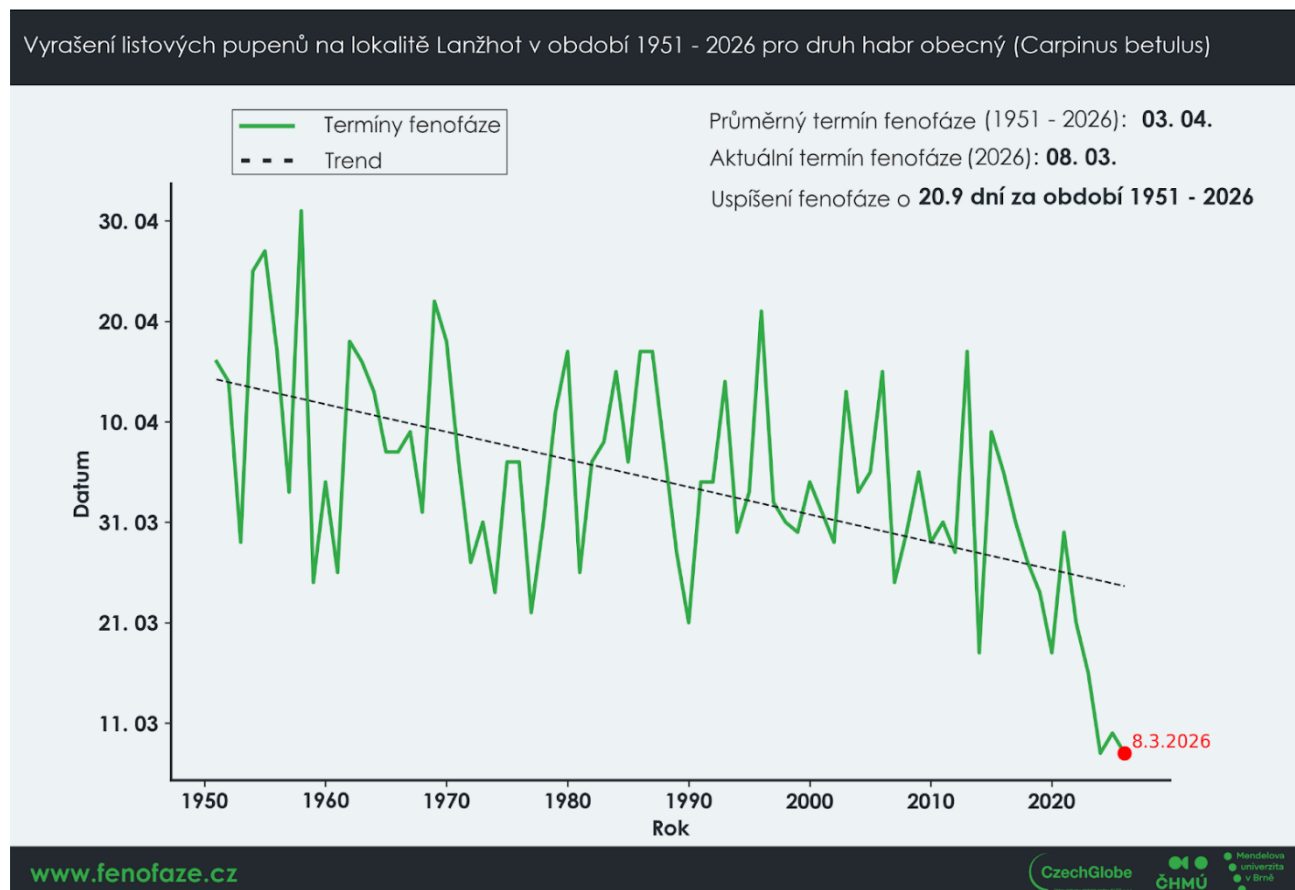

Obrázek 5. Riziko aktivity květopase jabloňového ve středu 18.3.2026.

Pro více detailních map rizik navštivte náš **web**
AGROR!SK

Stromy raší a byliny kvetou dříve než v období 1951–2025

Fenologické fáze (tj. vývojové fáze rostlin a živočichů, např. rašení nebo kvetení) se posouvají do dřívějších termínů a vývoj vegetace tak začíná o několik týdnů dříve, než tomu bylo v dlouhodobém období 1951–2025. Již od 8. 3. sledujeme rašení listových pupenů u habrů obecných, jejichž listy v uplynulém týdnu dále rostly (obr. 6).

Obrázek 6. Vyrašení listových pupenů habru obecného na lokalitě Lanžhot v období 1951–2026.

Mezi další monitorované fenologické fáze patří v tomto období první květy časných jarních bylin, jako jsou dymnivky duté (obr. 7) křivatec žlutý (obr. 8), plicníky lékařské nebo sasanky pryskyřníkovité, u nichž kvetení začalo mezi 13.–15. březnem.

Obrázek 7. Dymnivka dutá (foto Petra Dížková).

Obrázek 8. Křivavec žlutý (foto Petra Dížková).

Zároveň v tomto období probíhá kvetení dřínů obecných (obr. 9) – keřů, které kvetou drobnými žlutými květy ještě před olistěním. I tyto časně byliny letos kvetou dříve oproti dlouhodobému průměru (o 13–20 dní), nicméně ve srovnání s mimořádně teplým rokem 2024 probíhají fenofáze kvetení přibližně o 7–11 dní později.

Obrázek 7. Dřín obecný (foto Petra Dížková).

Dřívější nástup vegetace představuje riziko zejména pro ovocné dřeviny, jejichž květy jsou citlivé na nízké teploty. Pokles teplot pod 0 °C a výskyt mrazíků i po dobu několika desítek minut může květy poškodit nebo zničit, přičemž tyto se již neobnoví a úroda plodů je následně minimální nebo nulová. Postupně se očekává nástup kvetení ovocných dřevin (nejdříve u broskvoní a meruněk).

Pro více dat a informací navštivte náš **web**

◆ **Fenologické Fáze**

Kontakt

Máte jakýkoli dotaz nebo nápad na zlepšení? Potřebujete se s námi spojit? Jsme tu pro vás.

Monika Hojdanová

☎ + 420 774 679 349
@ hojdanova.m@czechglobe.cz

✉ Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.
Bělidla 986/4 a
603 00 Brno

 [CzechGlobe](#)
 [CzechGlobe](#)

Aktuální informace připravili

Lenka Bartošová
Monika Hojdanová
Václav Rára
Eva Svobodová
Pavel Zahradníček

Buďte s námi v kontaktu také na platformě

INTERSUCHO **FIRE!SK** **AGRO!SK** **DendroNetwork**
Intersucho FireRisk AgroRisk DendoNetwork

Zdroje

- <https://carbonbrief.org/>
- <https://agrorisk.cz/>
- <https://clim4cast.eu/cs/>
- <https://fenofaze.cz/>
- <https://www.firescotland.gov.uk/>
- <https://forest-fire.emergency.copernicus.eu/>
- <https://intersucho.cz/>
- <https://www.scottishwildfireforum.co.uk/>
- <https://ukzuz.gov.cz/>
- <https://windy.com/>
- fotografie na titulní straně: Petra Dížková